DISCUSSION PUBLISHERS
Research Center · Open Access Edition

Endangerment, Biodiversity and Culture

Fernando Vidal, Dias, N.

Discussion Research ID	DPR-2026-1367
Year	2015
Field	Arts and Humanities
DOI	10.4324/9781315726823
Author ORCID	0000-0002-2956-8607
Licence	CC-BY-SA
Original source	Dipsit Digital de Documents de la UAB (Universitat Autnoma de Barcelona)
Permanent link	https://discussionpublishers.com/research/87f93dbb-7cbf-4161-a059-cb24962460ca
Publisher	Discussion Publishers discussionpublishers.com

Abstract

Fernando Vidal, professor d'investigaci ICREA i membre del CEHIC de la UAB, ha coordinat juntament amb Nlia Dias, professora d'histria de l'antropologia a l'Institut Universitari de Lisboa, el llibre collectiu "Endangerment, Biodiversity and Culture". En ell s'estudien els conceptes, les prctiques i les institucions de la conservaci ambiental i de la protecci del patrimoni cultural com un univers polifactic per al mateix temps unitari.

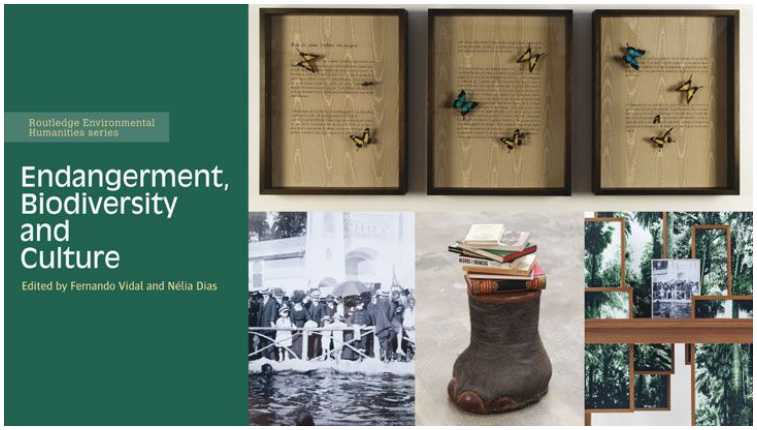
Republished by Discussion Publishers under the original CC-BY-SA licence. Copyright remains with the original authors; please cite the original work.

Cite as: Fernando Vidal, Dias, N. (2015). Endangerment, Biodiversity and Culture. Discussion Publishers, DPR-2026-1367.

UABDIVULGA
BARCELONA RECERCA I INNOVACIÓ

19/10/2015

Nou llibre: "Endangerment, Biodiversity and Culture"

Fernando Vidal, professor d'investigació ICREA i membre del CEHIC de la UAB, ha coordinat juntament amb Nélia Dias, professora d'història de l'antropologia a l'Institut Universitari de Lisboa, el llibre col·lectiu *Endangerment, Biodiversity and Culture*. En ell s'estudien els conceptes, les pràctiques i les institucions de la conservació ambiental i de la protecció del patrimoni cultural com un univers polifacètic però al mateix temps unitari. Aquesta "sensibilitat" proteccionista és vista com una cosa específicament modern, com un fenomen cultural dotat d'una història complexa.

El llibre col·lectiu *Endangerment, Biodiversity and Culture* va sortir unes setmanes després de la publicació de *Laudato si'*. En aquesta llarga carta que els mitjans qualifiquen d'"encíclica ecològica", el papa Francesc reclama una acció ràpida i unificada contra el canvi climàtic i la degradació ambiental. Al seu entendre, aquesta acció requereix un canvi de mentalitat a escala global, capaç de fer abandonar les maneres actuals, consumistes i malbaratadores, de producció i consum. Si bé no tots estaran d'acord amb algunes

Discussion Publishers edition DPR-2026-1367 https://discussionpublishers.com/research/87f93dbb-7cbf-4161-a059-cb24962460ca

posicions (com predicar que la defensa de la natura és incompatible amb la justificació de l'avortament), el missatge que comunica l'encíclica forma part d'una visió extremadament difosa de la situació del món: la "crisi ecològica" es deu a l'acció humana i està intrínsecament connectada amb problemes de justícia social; estem per arribar a un "punt d'inflexió" que es manifesta simultàniament en catàstrofes naturals i en crisis socials. L'encíclica considera també "indispensable prestar especial atenció a les comunitats aborígens amb les seves tradicions culturals", subratllant que per a elles "la terra no és un bé econòmic", sinó "un espai sagrat amb el qual necessiten interactuar per sostenir la seva identitat i els seus valors". Així, d'acord amb el que es coneix com a "axioma biocultural", preservar la natura implica protegir les cultures que, es diu, millor la cuiden; recíprocament, s'afirma que defensar aquestes cultures "tradicionals" fomenta la protecció ambiental.

La "casa comuna" a la qual es refereix *Laudato si'* és essencialment la naturalesa com a creació divina que hem de custodiar. No obstant això, en el moment mateix en què escric aquestes línies, la noció d'entitats no-humanes dotades de drets i intrínsecament dignes de respecte i cura s'estén notablement. Quan a finals de setembre de 2015, Níger entrega al Tribunal Penal Internacional un cap tuareg acusat de demolir el 2012 mausoleus medievals a la ciutat de Timbutcú, accepta que es concedeixi personalitat jurídica a objectes inanimats. Per primera vegada en la seva història, la Cort Penal Internacional jutjarà un cas de destrucció de Patrimoni Mundial; i és precisament aquest títol, que confereix la UNESCO, el que permet conceptualitzar un acte de destrucció material com un crim contra la humanitat.

Igual que la natura, el patrimoni cultural, tant material (des de modestos artefactes domèstics fins a monuments grandiosos) com "immaterial" (llengües, pràctiques, representacions, coneixements transmesos de generació en generació), sembla estar sota una constant amenaça d'aniquilació: *endangered*. La nostra visió del món està marcada, i en molts contextos dominada, per un sentiment de catàstrofe imminent, per la certesa que estem arribant a un punt més enllà del qual la humanitat no podrà salvar-se a si mateixa. *Endangerment, Biodiversity and Culture* enfoca aquesta visió com una "sensibilitat" específicament moderna. Si bé ja s'han realitzat moltes investigacions històriques, sociològiques i antropològiques sobre els conceptes, les pràctiques i les institucions de la conservació ambiental i de la protecció del patrimoni cultural, mai abans havien estat estudiades juntes, com un univers polifacètic però al mateix temps unitari. Sense negar la ineludible i dramàtica realitat empírica dels factors que avui dia alimenten aquesta sensibilitat, des de les guerres fins a l'escalfament global, els autors d'*Endangerment, Biodiversity and Culture* es van proposar comprendre-la com un fenomen cultural dotat d'una història complexa. Com ho ensenyen a través de casos concrets, allò que han anomenat *endangerment sensibility* comporta valors, conceptes, debats, instruments de coneixement, estratègies polítiques i règims emocionals que són d'origen recent i purament occidental, ja que la sensibilitat en qüestió comença a manifestar-se i construir-se a la fi del segle XVIII a Europa i en els seus àmbits colonials, i no comença a globalitzar-se fins després de la Segona Guerra Mundial.

Tot i que aquesta sensibilitat pot manifestar-se en relació amb pràcticament qualsevol cosa o organisme, els seus objectes, per heterogenis que siguin, encarnen avui dia un mateix valor suprem: la diversitat. Al final, és sempre ella el que està amenaçat i allò que cal protegir. Tot i que, com ho suggereixen en certa mesura l'encíclica papal i les declaracions que acompanyen la preparació de la COP21 (la Conferència Internacional sobre Canvi Climàtic que tindrà lloc a París el desembre de 2015), ens entestem a mantenir la diferència entre natura i cultura, diversos capítols d'*Endangerment, Biodiversity and Culture* mostren que els processos que van convertir la diversitat en una propietat del món inherentment

 Discussion Publishers edition DPR-2026-1367 https://discussionpublishers.com/research/87f93dbb-7cbf-4161-a059-cb24962460ca

amenaçada van contribuir també a dissoldre aquesta diferència. Així van sorgir la noció de "diversitat biocultural" i la convicció (que s'afirma des de començaments de la dècada del 2000) que la biodiversitat i la diversitat cultural (especialment lingüística) són interdependents. Però la valoració extrema de la diversitat i el consegüent culte al multiculturalisme poden portar a contradir el suposat caràcter universal de la diversitat com a valor. *Endangerment, Biodiversity and Culture* també examina aquesta paradoxa, que constitueix un dels principals reptes de la modernitat tardana.

Es poden consultar detalls sobre el contingut i els autors d'*Endangerment, Biodiversity and Culture* aquí. Una prepublicación de la introducció (F. Vidal i N. Dias, "The Endangerment Sensibility") es pot baixar aquí.

Fernando Vidal
Professor d'Investigació ICREA (Institució Catalana de Recerca i Estudis Avançats)
Centre d'Història de la Ciència (CEHIC-UAB)
fernando.vidal@icrea.cat

Referències

View low-bandwidth version